

**LA CONQUESTA
DEL POL SUD**

Barcelona, 2020

MIMION

(RADIO SARAJEVO)

“La vida és com l’aigua, sempre troba el camí”

Slobodan Minic

www.laconquesta.com

info@laconquesta.com

Mivion (Radio Sarajevo) és un recorregut dins l'experiència de l'Slobodan 'Boban' Minic, un reconegut periodista cultural de Radio Sarajevo. Durant el setge que assolà la ciutat, va decidir resistir, a través del micròfon, fent el que sabia fer: ràdio. Avui, viu a l'Escala, on va arribar com a refugiat amb la seva família i on s'ha arrelat. Ha col.laborat com a columnista amb El Periódico i amb diferents mitjans de comunicació. Ha escrit el llibre 'Bienvenido a Sarajevo, Hermano' (ed. La Mirada Esfèrica) i participat en el documental 'Good night Sarajevo'. La seva és una experiència que cal escoltar i que, sens dubte, ens interpel.la directament sobre el present – a Europa i al món - sobre el progressiu avenç de la intolerància, el nacionalisme i l'autoritarisme.

A **Mivion (Radio Sarajevo)** el llenguatge de la ràdio en directe i el del teatre es fonen màgicament. La veu del nostre protagonista es combina amb l'escena i amb el treball documental de la companyia a Bòsnia i a Sèrbia.

Mivion es basa en una mirada que és 'pont': entre dos móns, entre dos temps, entre història individual i col.lectiva, entre raó i emoció.

Algunes paraules: Nosaltres / vosaltres / ells

Mivion és un acrònim en llengua serbocroata, carregat de significat: està format per l'abreviació de les paraules 'nosaltres', 'vosaltres' i 'ells'. Mivion és també el títol del programa que dirigia l'Slobodan Minic. Es tractava d'una ressenya cultural que va assolir una gran rellevància i notorietat abans de la guerra. La majoria dels artistes de renom de l'ex-Yugoslàvia hi van ser entrevistats: des del gran poeta bosni Sidran, fins a Kusturica i Goran Bregovic. L'acrònim nosaltres-vosaltres-ells al.ludia als artistes, al públic i als crítics.

El nostre protagonista

En 'Boban' (Sarajevo, 1950) és llicenciat en dret i periodista. Fou director de cultura i del programa 'Mivion' a Radio Sarajevo. Un cop iniciat el setge de la ciutat, en Boban refusà deixar-la per seguir fent 'resistència' a través del micròfon. Després de dos anys i mig de setge, en Boban va decidir reunir-se amb la seva família que ja s'havia refugiat a Catalunya.

Ha participat en diferents iniciatives artístiques i culturals, ha viatjat per tot l'estat donant conferències i xerrades. Ha col.laborat en diferents mitjans de comunicació audiovisual així com amb la premsa escrita. Va participar a la

sessió del Tribunal Permanent dels Pobles pels crims de l'exyugoslàvia. Al 2005 rep el premi LiberPress.

En Boban sempre ha estat un gran comunicador. La majoria de totes aquestes activitats les ha dut a terme mentre treballava al bar-cafeteria del centre social de L'Escala. Durant anys, com a bon periodista, ha anat anotant en tota mena de papers, llibretes, rebuts i tovallons les seves experiències com a estranger. Retalls de converses que es barregen amb els seus records i el seu pensament, sempre lúcid, sempre escèptic.

En Boban ha reconstruït la seva vida a l'Empordà: els seus dos fills van néixer a Bòsnia però s'han format a Catalunya i ell, tot i que es declararà sempre ciutadà de Sarajevo, ha decidit que mai no tornarà als balcans. La seva experiència està construïda sobre dues realitats i contextos diferents que dialoguen contínuament. La seva mirada és la de qui porta el periodisme a la sang: curiosa i erudita, perspicaç i escèptica, terriblement humana.

Les nostres bases de treball

- Treballem amb testimonis reals. Elles i ells són coautors dels nostres muntatges.
- Ens interessa posar en relació l'experiència individual amb la història col·lectiva. No busquem l'anècdota personal: ens interessa l'experiència singular en la mesura en què es pot connectar amb la vida de tots.
- Busquem, doncs, fer confluïr emoció i empatia amb raó i anàlisi. Entenem que el coneixement es produeix també i necessàriament a través de l'emoció.
- Ens interessa combinar teatre i investigació periodística. Vivim en un món sempre mediatitzat: volem oferir a l'espectador la possibilitat de posar-se en contacte amb les fonts directes d'alguns esdeveniments i experiències.
- En el nostre treball, és essencial el viatge de documentació com a part de la creació del muntatge. L'experiència dels nostres testimonis s'alterna amb materials obtinguts de la recerca documental de la companyia. Aquest 'creuament' de materials obre la perspectiva del públic, li dona la possibilitat de mirar des d'un altre angle.

Sobre el muntatge. Creuament de perspectives.

Mivion – Radio Sarajevo serà un muntatge documental i, alhora, poètic, construït sobre la fusió entre el llenguatge de la ràdio i el de l'escenari. El nostre protagonista hi participarà en directe des de la distància tal com passa en el llenguatge radiofònic. La proposta combinarà acció escènica i retransmissió en directe de forma que l'espectador estarà en contacte amb dos espais simultàniament.

A mesura que avancem, anirem descobrint el món interior del nostre protagonista. Anirem entrant-hi, l'acompanyarem en directe en la seva quotidianitat a L'Escala i en les seves preguntes. Volem que els espectadors es posin a la seva pell, que entrin dins el seu pensament.

Al llarg del seu relat intercalarem moments dialogats, d'altres musicals, documents visuals... Els materials periodístics originals, segell de la companyia, faran que contextualitzem i que assumim les seves preguntes.

Tots aquests inputs escènics seran vehiculats per la presència d'una jove actriu a escena. Ella serà el nexa entre el món d'en Boban i el públic. Ella l'interpel·larà des de la seva jove edat per fer aflorar un debat intercultural i intergeneracional. En els moments poètics, la jove intèrpret evocarà les absències que marquen el recorregut del Boban. En alguns moments donarà veu a personatges del record, en d'altres es limitarà al moviment. L'espai escènic assumeix així el doble rol d'espai documental i espai poètic.

El marc de referència és l'eclecticisme, la varietat i el dinamisme de la ràdio el 'medi natural' del nostre protagonista. Un llenguatge on es poden alternar entrevistes, moments de reflexió i de proximitat, interludis musicals, inclús connexions amb corresponents que operen a d'altres espais i, per què no?, en d'altres temps. El llenguatge radiofònic ofereix moltes possibilitats per a la imaginació.

“Després d'un dia llarguíssim i duríssim de combats, se'm va acudir una idea per al meu programa de ràdio: convidaria els oients a somniar i imaginar la nostra ciutat deu anys després, quan la guerra i totes les bogeries que estàvem vivint formessin part del passat. Em va sorprendre la quantitat de gent que estava escoltant la ràdio a una ciutat que vivia des de feia mesos sense llum. Els telèfons no paraven de sonar tot i que la central telefònica principal havia estat destruïda. Però la sorpresa més gran va ser que la majoria de participants no somiava una Sarajevo més gran, més lluminosa o més neta. Simplement, desitjaven una Sarajevo igual a com era abans de la guerra.”

“Bienvenido a Sarajevo, hermano”

Slobodan Minic

Continguts

Com sempre, en el nostre cas, entenem l'experimentació formal com a exploració que es sosté sobre bases sòlides de contingut.

L'aspecte històric i racional: treballar a partir de l'experiència d'en Boban Minic ens permet analitzar un seguit de qüestions que entenem són totalment actuals a la nostra Europa d'avui.

Què significa 'nacionalisme' i com es genera el discurs del nacionalisme excoent?
Com va ser possible que una societat com la Yugoslava arribés fins a aquell punt?
Què en saben les generacions posteriors?
Com es connecta amb el nostre present, amb l'Europa i el món actuals?
De quina forma comencen a aparèixer fronteres mentals que separen el 'nosaltres' de l' 'ells'?
Com es construeixen les 'versions' sobre els fets i com es modifiquen al llarg del temps?
Com es cura l'odi i què és la reconciliació?
Com esdeveniments terribles marquen la quotidianitat?
Quin és el preu de sobreviure a fets com aquests?
Com esculpeixen les faccions, la mirada, els moviments?

Aquestes són les preguntes que en Boban ens suggereix. Sabem que, gràcies a la seva experiència i al seu tarannà, les podrem afrontar de forma poètica, imaginativa i també, en molts moments, amb certa distància (o lleugeresa).

“Em dic Boban Minic, però no des de sempre. Vaig entrar a la darrera guerra balcànica i d'ella en vaig sortir com Slobodan Minic. El meu nom venia del mot 'Sloboda' (llibertat) i el cognom, d'un tal 'Mina' un avantpassat que devia tenir un caràcter explosiu (el nom Mina, en germànic vol dir 'amor', en persa 'cel blau' i en àrab 'port' només a les llengües balcàniques una mina és una mina, és a dir, un artefacte explosiu). A Catalunya, on vaig emigrar, no sabien pronunciar el meu nom, de manera que el vaig canviar pel sobrenom 'Boban' que, ben mirat, no vol dir res.”

Del llibre 'Bienvenido a Sarajevo, hermano', de Slobodan (Boban) Minic

Inspiracions a nivell poètic i expressiu:

La veu, la parla i la seva impossibilitat. La llum i la foscor.

Un altre dels elements expressius que ens motiven del treball és la veu i la parla.

De fet, l'experiència d'en Boban ve marcada també per la pròpia impossibilitat de la parla, ja que en un determinat punt de la seva tasca a Radio Sarajevo, va perdre totalment la veu. Només després de mesos de silenci va poder tornar a parlar.

Volem explorar com la parla ens pot conduir al llarg d'un recorregut, un viatge entre imatges, algunes corpòries, escèniques i d'altres, projectades. També ens interessa com la parla ens pot 'fer veure' coses en la foscor i com la veu humana ens pot confortar.

Però també com les paraules poden crear odi.

La imatge documental, la imatge en directe, la quotidianitat

Respecte de l'experiència del Boban ens hem adonat que el record, l'absència i la pèrdua sempre són presents. Cada dia, gairebé a totes hores.

Ens interessa retratar com la veu de la memòria l'acompanya en les accions petites de la vida quotidiana. La tecnologia ens permetrà, en alguns moments, convertir l'espai escènic en el món interior del nostre protagonista i entrar, de manera poètica i mesurarà, en el seu espai més íntim.

Preveiem conduir el públic al llarg dels 'descobriments' següents: veu en off i recorregut documental visual > descobriment de que es tracta d'una veu en off en viu (com passa en un programa de ràdio en directe) > finalment, descobriment de que podem entrar també 'visualment' en la quotidianitat.

Per tant, la imatge projectada acomplirà les funcions següents:

- Ús d'amplificació del testimoni protagonista, entrant, com dèiem, a partir d'un cert moment, en espais de la seva quotidianitat.
- Ús poètic a partir de la combinació de materials reals.
- Càmera en viu a escena, treballant tant sobre l'actriu a l'escenari com sobre l'espai del públic (creant l'efecte de participació de l'espectador).
- Ús documental: utilitzant el material original de la companyia, obtingut en diferents viatges de documentació a Bòsnia, Sèrbia i Croàcia. En alguns moments, l'espectador percebrà la imatge projectada com si ens connectéssim amb d'altres espais, creant la il·lusió del temps real.

La representació de l'absència i la pèrdua, el temps. La intèrpret.

A Mivion volem explorar escènicaament la relació entre la presència virtual del protagonista i la presència física d'una jove intèrpret (podria ser que en el muntatge definitiu, els intèrprets fossin dos). El seu treball serà el de fer de medidora entre el món d'en Boban i el de l'espectador. D'alguna manera, conduirà la representació, intervindrà per aportar moments poètics – amb la dansa i la música – i documentals a la narració d'en Boban.

També establirà amb ell un diàleg convocant a escena el temps i la qüestió intergeneracional. La pregunta de fons és: com l'experiència d'en Boban es pot relacionar amb les noves generacions? Quines preguntes els pot generar?

Més enllà d'aquestes intervencions de caire més textual, en el terreny poètic, el sentit d'aquesta presència a escena és donar forma a les absències i les pèrdues implícites a la història d'en Boban. Com a espectadors, sense que calgui dir-ho, identificarem la intèrpret amb les persones perdudes, anirem descobrint que hi ha una relació entre l'experiència d'en Boban i aquesta presència escènica en l'espai.

Imatge del muntatge 'A Land Full of Heroes' estrenat a Birmingham al juliol de 2019. Va ser el punt de partida per a l'exploració de la relació entre l'experiència del testimoni a escena i el treball d'una intèrpret.